

SPISY

vydávané českou sekcí diec.
komitétu v Česk. Budějovicích.
(Vycházejí ročně 4 čísla ve lhůtách lbovol.)

Roč. II.

Čís. 1.

Bojem kvítězství.

Napsal Josef Brožek.

S 1 obrázkem

Vydavatel a zodpov. red. Dr. K. Slavík.

Cena 20 h, poštou 25 h.

1908

Nákladem české sekce diecévního
komitétu v Českých Budějovicích.

Česká sekce diecézního komitétu v Č. Budějovicích vydala na rok 1909 velký rodinný kalendář, nesoucí se v duchu strany katolického lidu, pod názvem

„VZKŘÍŠENÍ“.

„Vzkříšení“, kalendář katolického lidu česko-slovenského, vyšel dne 1. září 1908 a obsahuje mimo obvyklé články řadu článků z oboru politického, hospodářského, sociálního, apologetického, zdravotního atd. a úplný přehled důležitých politických událostí za poslední rok. Rovněž i část zábavná jest bohatě vypravena. Řada krásných obrazů doplňuje zajímavý a poučný obsah. Obálka jest vkusně upravena a barevným obrazem, znázorňujícím vzkříšení Lazarovo, ozdobena. Mimo to vložen jest do kalendáře barevný obraz na křídovém papíře.

Kalendář není podnikem jednotlivce, nýbrž podnikem organizací a všechnen možný výtěžek z kalendáře obrácen bude opětně ve prospěch prací agitačních a organizačních.

Proto prosíme všechny, kteří zájem o rozvoj hnutí katolického mají, aby podporovali podnik, účelům společných snah ve všech směrech sloužící.

Kalendář „Vzkříšení“ má mimo část insertní 200 stran. Jest tedy větší než jiné kalendáře. **Cena poštou 1 K franko.** Při odebrání nejméně 5 exempl. dává se šestý nádavkem a porto se hradí.

Prosíme, aby na kalendář „Vzkříšení“ bylo upozorňováno a objednávky řízeny byly na: „Českou sekci diecézního komitétu“ v Č. Budějovicích.

S křesťansko-sociálním pozdravem

v hluboké úctě

Česká sekce diecézního komitétu v Č. Budějovicích.

**Spisy vydávané českou sekcí diecesního
komitétu v Českých Budějovicích.**

(Vycházejí ročně 4 čísla ve lhůtách libovolných.)

Ročník II.

Číslo 1.

Bojem k vítězství.

Napsal Josef Brožek.

Cena 20 h, poštou 25 h.

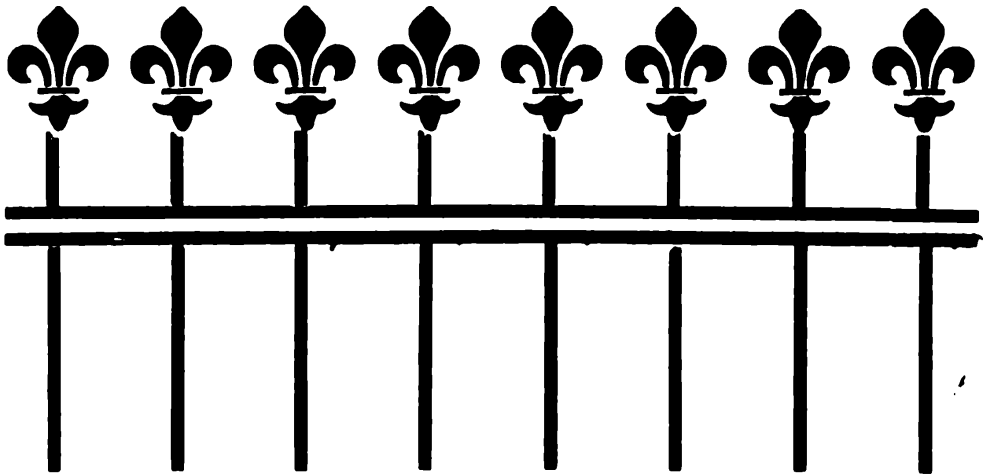

Vydavatel a zodpov. redaktor Dr. K. Slavík.

1908

**Nákladem české sekce diecesního komitétu v Českých
Budějovicích.**

I.

Večerní soumrak skláněl se nad zemí, slunko jako rudá ohnivá koule spěchalo k západu a pomalu se ztrácelo ve mracích, poslední políbení ještě zemi vysílajíc. Příjemný chlad ovíval zemi, v lese počínali opeřenci vyluzovati zvuky veselých písní, aby vyzpívali, co v parném dni opomněli.

Poslední dělník spěchal s pole k domovu, klid večerní počínal v celém okolí

Po silnici, rozkošnou krajinou vedoucí, kráčet spěšně mladý muž, v městský šat oděný; prach na oděvu jeho svědčil, že veliký kus cesty dnes již vykonal.

Nevšímal si ničeho vůkol, nezajímal ho zpěv ptáčků v nedalekém lesíku, nezastavil se ani, aby pokochal se posloucháním, jak kdesi na větvi slavík pje své trilky

Spěchá dál a dále, nepozoruje ani, že silnice táhne se poněkud do vrchu. Konečně došel vrchu a bezděčně stanul. Silnice vedla v údolí a středem protínala vesničku, která se nyní chodci našemu před zraky objevila, podobajíc se jádérku v oříšku; neboť na druhé straně zase se zvedal nad vesničkou malý kopec.

Pohled na vesničku v záři zapadajícího slunka byl malebný; v pohledu tom kochal se chvíli i mladý muž. Zřel na vížku nevelikého kostelíka a srdce mu zabušilo pocitem blaha. S radostí hleděl na vížku po několika

zas letech a maně vzpomínal, jak úzko mu bylo, když z dědinky odcházel a vížka kostelní se mu s očí ztrácela . . .

Pochází z vísky před ním se rozkládající, blíží se k místu, které má býti každému posvátným, blíží se ke svému — rodišti!

Pochází z chudého rodu. Otec jeho má prostinkou chaloupku, těžce vydělává denní chléb a nemohl tudíž všem svým dítkám obživy v chaloupce dáti. A proto dal nejstaršího syna do učení k řádnému mistru krejčímu do vzdálenějšího města.

Syn vyučiv se důkladně řemeslu, pobyl si nějaký čas u rodičů a odešel pak do světa na zkušenou.

A štěstí mu přálo. Pobyl delší čas v cizině a jsa dělníkem řádným, poctivým a šetrným, uchránil si dostatečné jmění, aby mohl na zařízení vlastní dílny pomýšleti.

Mimo jmní nesl si ze světa i mnohé zkušenosti, kterých chtěl s prospěchem k dobru celé dědiny využítkovati.

Mohl sice usaditi se ve městě, kde delší dobu trávil, tam kynul mu lepší výdělek a pohodlnější život než na vsi, ale nedal se ničím zadržeti.

A znova zrak svůj upřel k dědince, v níž nejvíce jej poutal jeden domek, chatrný, nepatrný proti těm palácům v městě, z něhož přicházel; u něho zahrádka posázená ovocným stromovím — rodný to domek jeho. V duchu cítil na prsou stisk otce, na tváři políbení matičky a potřásání rukou sourozenců. Vzpomínka tato vyburcovala jej z přemýšlení a on zrychlil krok — — —

* * *

Blížilo se klekání. V Byšicích ozývalo se bučení krav, které opozděný pasák hnal s pastvy přímo k rybníku uprostřed návsi, aby je napojil a hospodynkám práce ušetřil. Několik chlapců poskakovalo vedle napájejícího se dobytka.

Tu od stavení, nedaleko rybníka stojícího ozval se mužský hlas: „Frantíku!“

Chlapci ztichli a jeden se ozval: „Už jdu! tatínku!“ a nevěšimaje si druhů, pelášil k domovu. Sotva vešel do svět-nice, ozval se s vížky zvonek, zvonící k večerní modlitbě. Chlapci, zaslech-nuvše hlas zvonku, kvapem se od ryb-níka vytráceli a jeden za druhým spěchal k domovu, nejposlednější pa-sák s dobyt看em.

V tom však již podél rybníka rychle kráčel mladý muž s nevelikým ra-nečkem, s nímž jsme se na počátku našeho vypravování seznámili, a bral se přímo k chalupě, od níž před chvílí volání „Frantíku“ se ozývalo.

Vešel do síně a zastavil se. Ze svět-nice ozývaly se hlasy, neboť domácí hlasitě se modlili „Anděl Páně.“

Nechtě rodiny z modlitby vyrušovati smekl příchozí klobouk a modlil se také.

Modlitba skončena. Příchozí zakle-pal, otevřel dvěře do světnice vedoucí a pozdravil.

„Václave, Venouši — synu!“ zaznělo jako jedněmi ústy a kde kdo, hrnul se k příchozímu, aby jej uvítal.

Políbil se s otcem a matkou, poceloval nejmladší sestřičku a čtverácky za ucho potahal Frantíka.

„Každého hubičkuješ, jen mne taháš za ucho,“ na oko zlobil se Frantík.

„Však jiného nezasluhuješ,“ smál se příchozí, nejstarší to člen rodiny Václavíkovy.

„Polož přece ten tlumok,“ pobízel otec, „a povídej, proč jsi nám nepsal, že přijedeš a kdy?“

„Nehněvejte se, chtěl jsem vás překvapiti“ odpovídal syn, odkládaje tlumok a svlékaje kabát.

S tlumokem však už obíral se Frantík. „Neseš mi něco, Venouši?“ ptal se dychtivě.

„Necháš to ležet! zvolal přísně otec.

„Počkej, však ti to neuteče,“ odpovídal Václav, a zatím co matka jala se sháněti něco k občerstvení, rozbaloval tlumok.

„To máte vy, tatínku,“ řekl, vytáčeje z papíru pěknou dřevěnou dýmku a podal ji otci. Ten ji radostně uchopil a labužnický prohlížel. „Děkuji ti. To jsi hodný, žes na mne pamatoval,“ řekl otec, odložil svoji dýmku, vyňal z kapsy měchuřinu a počal cpáti do nové.

„A tady má maminka — kde pak je? — maminko!“

„Už jdu!“ zvolala matka, nesoucí na talíři máslo a chléb, aby syn mohl, než bude večere, po dlouhé cestě se posilnit. „Nemohl jsi dříve něco pojísti?“ zlobila se.

„No počkejte, až vás podělím. Tu máte!“ V ruku hodného syna zasvítíl se pěkný, zlatý křížek.

„I pro pána, kde jsi hochu vzal tolik peněz?“ divila se matka, přijímajíc od syna křížek.

Ten se jen usmál a znova vyňal balíček a zrakům diváků objevila se veliká panna. „To má Liduška.“

„A já nic?“ chtěl natahovati mol-dánky as dvanáctiletý Frantík.

„Ty jsi nedočkavý, čekej naposled,“ smál se otec.

„A tu máš ty,“ řekl konečně Václav, podáváje Frantíkovi jakýsi hranatý předmět. Frantík rychle strhnul obal a zrakům všech objevila se pěkně vázaná kniha.

„Naše domácí zvířata,“ četl Frantík a div se radostí nedal do tance. „To je krása, to je pěkné,“ jásal, zapomenuv bratrovi poděkovati.

„Buď na ni opatrný,“ napomínal jej bratr, „jest to kniha cenná a mnohému se z ní naučíš!“

„Tu si uschovám a nikomu nepůjčím,“ slíboval chlapec a již se zabíral do čtení.

„Usedni, Venouši, a něco pojez, jsi bez toho po cestě hladov,“ upozorňovala pečlivá matka, chystajíc na stůl.

„Hned, matičko, hned,“ odpovídal syn svlékaje kabát a usedl ke stolu.

„Pošlu Frantíka pro pivo, chceš, Venouši?“ ptala se matka.

„I proč? Napiji se mléka.“

„A co teď, hochu?“ zapřádal řeč otec, „započneš tedy doma šíti?“

„Počnu. Bude tu někde nějaký byt?“

„Budeš něco shánět! Vyčistíme světničku a tam, pokud budeš sám, máš místa dost. Mohl ses tu už dávno usaditi. Brouček je už dávno mrtev a jiného pořádného krejčího na blízku není. Budeš míti práce dost.“

„Přičiním se, abych si zákazníky získal,“ těšil se syn.

Frantík už nemluvil. Byl zahloubán do čtení obrázkové knihy a přes tu chvíli volal otce i matku, aby se šli na některou ilustraci podívat. Matka jsouc zaměstnána chystáním večere, synka odbyla, ale za to otce kniha zajímala.

„Knížka nevelká, pěkně vázaná a také obsah cenný. Stála asi hodně?“ ptal se otec Václava.

„Není příliš drahá. Budu-li však míti hodně práce a bude-li Frantík hodný, koupím mu častěji nějakou knížku,“ řekl Václav.

„Budu, Venouši, budu, i šíti ti pomohu,“ sliboval rychle Frantík.

Zasmáli se všichni.

Po večeři vykládal Václav, kde pracoval, co zakusil, a kuli plány do budoucnosti. Po té pomodlivše se společně, spokojeně ulehli.

II.

Druhý den po návratu z ciziny zašel Václav Václavík na večer do vesnické hospůdky, ač nebyl přílišným navštěvovatelem hospod, ale chtěl, než otevře v rodné obci dílnu krejčovskou, se sousedy se blíže seznámiti a zákazníků získati.

V Byšicích byla jen jedna hospůdka a to ještě neveliká. Byšice jsou jaksi od ostatního světa odloučeny, ale přece i sem už různé novoty počínaly se

vtírati. To poznal Václav hned, jakmile se jen poněkud ohlédl. Viděl zde dva časopisy, kdežto dříve, pokud pamatoval, nečetl tu novin nikdo, než pan farář a učitel. Leč z novin, které zde viděl, zrovna veliké radostl neměl. Nesáhl hned po nich, ale také zatím o nich nemluvil.

O příchodu Václavově se hned ve vsi mluvilo a sousedé byli zvědaví, zda též do hospody zajde; rádi by jej byli viděli, neboť nepobyl celé tři roky doma, Václavíkovi syna sice chválili, ale kdo jim může věřit. Rodiče chválí vždy rádi své dítě. . . .

Brzo po klekání počali se sousedé jeden po druhém do hostince trousiti, přišel i starosta, člověk pokrokový a prudký. Hovor se točil kolem mladého Václavíka.

„Stará Václavíková vypravuje jen o svém synu,“ počal hovor soused Hnídek, „to je chvály, co každému přinesl a jak mu to pěkně sluší!“

„Co pak Václavíková, ta si na Václa-

vovi zakládala vždy,“ odpověděl soused Peterka, „však uvidíme.

„Máte pravdu; sousede; miní se usaditi doma a už prý si objednal stroj — bude šíti.“

„Tak? A odkud to víte?“ ptal se starosta Žádník.

„Václavíková to povídala ženě.“

„No což o to, krejčího je zde potřeba. Jen bude-li solidně s lidmi jednati a nebude-li přepínati ceny. Potom snad má ze světa zkušenosti, bude moci leccos nového pověditi — patrně seznal nynější pokrok.“

„Bude-li chtít vyjít, musí také s duchem času jíti.“

„Přijde na to, nebude-li chtíti brzo zbohatnouti a dělati velikého pána,“ pochyboval starosta, „takoví hoši rádi se chlubí svými zkušenostmi a rádi se nad jiné vypínají.“

„No; zkušenosti po tak dlouhém pobytu v cizině mohl mladý Václavík nabýti dost,“ zastával se Václava hostinský Čížek.

„Ale jděte; co pak krejčí může mluvíti o zkušenostech. Třeba jsem to prve řekl, přece tomu nevěřím,“ ozval se starosta. „Celý den sedí u práce, málo jde ven; co by tedy mohl mluvíti.“

„Myslíte?“ usmál se hostinský, „já jinak soudím. V městě je právě i pro řemeslníky dosti příležitosti ke vzdělání. Konají se zde přednášky, jsou zde spolky —“

„Katolických tovaryšů —“ poznamenal starosta.

„Také,“ řekl chladně hostinský. „Každá strana má tam nějaký spolek —“

Hostinský nedomluvil. Otevřely se dvéře a vešel ten, o němž byla řeč.

„Pozdrav Pán Bůh, sousede,“ srdečně zdravil; a sousede, jakoby před chvílí o něm nemluvili, hrnuli se k němu podávající mu ruce. Václav všem upřímně rukou potřásal.

„Tak jste se přece jednou odhodlal domů se podívati,“ počínal starosta,

„my již mysleli, že na Byšice zapomenete na čisto a někde v městě se usadíte.“

„Mohl jsem, ale nenapadlo mi ani; to víte: všude dobře, doma nejlíp.“

„A zůstanete snad již doma?“

„Zůstanu. Snad budou sousedé mít ke mně důvěru a obživy mi poskytnou.“

„I zajisté! Však již bylo na čase, aby zde dovedný krejčí se usadil a my nemuseli daleko choditi.“

„Teď povídejte, co jste kde zažil, zkusil, co kde nového,“ pobízel soused Hnídek.

„Není toho mnoho,“ usmál se Václav, ťukaje svojí sklenicí o sklenice sousedů a mrknuv při tom okem po časopisech, na stěně visících.

„Snad přece více než my. Co jste tam pořád dělal?“

„Co může řemeslník dělati? Pracovati a trochu se vzdělávati.“

„Snad jste nestudoval také?“ trochu žertem, trochu jizlivě řekl starosta.

„No to zrovna ne, ale na přednášky jsem chodil a trochu četl.“

„My zde také už se zvedáme. Čteme více než dříve, konáme přednášky, vůbec pokračujeme,“ chlubil se starosta.

„Vidím,“ odvětil, ukazuje na listy. „Znáte je?“ „Znám. Ale odpusťte, sousedé, jak to přišlo, že právě tyto listy sem k vám se dostaly?“

„Což vám se nelíbí?“

„Abych vám upřímně řekl, nelíbí. Četl jsem je často, ale vždy s odporem odložil. Že je naleznu ve svém rodišti, toho jsem netušil.“

„Aha, patrně jsem hádal dobře, že jste byl ve spolku katolických tovaryšů“, pronesl starosta. „Holenku, dnes u nás panuje jiný směr, než klerikální. Jak rolníci, tak dělníci touží po pokroku, a také zde máme každý svůj list. Dělníci svůj list sociální, rolníci opět svůj agrární. Jen až doma nějaký čas pobudete, zajisté se do jiných poměrů vpravíte a brzo za-

pomenete na to, že jste byl v táboře studených, a s námi ke svržení toho jha pracovati budete.“

„Já?“ usmál se Václav. „O jakém jhu mluvíte?

„O jhu klerikalismu.“

„Pane starosto, měl jsem příležitost poznati směr snad všech stran, viděl jsem to štvání ubohého lidu, slyšel i četl tupení církve, šlapání po citech vlasteneckých slovem i tiskem, a nikdy mne touha nenesla vstoupiti do řad těch lidí, jimž bláznovstvím jest hlásiti se k víře, v níž se zrodili, nebo ke své národnosti. Jsem přítelem poctivého pokroku, jako všichni tak zvaní klerikálové, ale nemohu souhlasiti nikdy s tím, abych stal se pod rouškou falešného pokroku tupitelem víry své, v níž jsem se zrodil a v níž mně matka vychovala. A to právě činí listy tyto, které zde vidím. Jeden jest socialistický — ten tupí víru i národnost, druhý pravíte, že je agrární. Tedy pro rolnictvo. Leč

hlavní stránkou jeho jest nikoli hájiti zájmy rolnictva, nýbrž udělati z rolníků atheisty — nevěrce.“

„Hm, příteli, vy jste jaksi divný patron,“ ušklíbl se starosta, „to nevím, jak se svými názory zde pochodíte.“

„Nechci názorů svých nikomu vnučovati — kdo s rozumem sleduje běh světa, uzná sám, že ani dělnictvu ani rolnictvu nepomohou ke zvelebení jeho stavu, k zlepšení ubohých jeho poměrů, útoky na církev katolickou a náboženství, nýbrž opravdová práce, po které dnes už rozvážní mužové volají. Či myslíte, že více získáte na svém poli, více utržíte za své plodiny, že sleveno vám bude na daních, když budete bušiti do církve, kněží, náboženství, nebudete choditi ke zpovědi? Uznáte přece, že to vše vám poměrů vašich nezlepší, naopak zhorší. Co vy veřejně budete rváti si víru ze srdce, potají vám bursiáni — židovští spekulanti ceny vašich v potu tváři dobytých plodin buď sníží — nebo snad někdy

o něco zvýší, jak jim to bude prospěšné. Oni přítelíčkové to jsou, takto nepřátelé našeho národa, odpůrci katolické církve, kteří radují se, vidí-li, že vlastní členové té církve ji tupí; připadá mi to tak — abych se jasněji vyjádřil, jakoby zlomyslný soused radoval se z toho, když sousedův syn nezdara by ztrýznil svoji vlastní matku.“

Václav hovořil klidně, ale přesvědčivě. Sousedé mlčeli. Jedni snad souhlasili s ním, jiní byli jiného názoru, ale nikdo ho nevyrušoval.

Pouze starosta se ozval: „Je vidět, že jste ze staré klerikální školy. Vždyť přece doba nynější jmenuje pokrokem to, abychom se vymanili ze jha klerikalismu.“

„Nevěděl bych, co tím myslíte. Jaké jho vlastně klerikalismus na naše bedra uvaluje? Ti páni osvětáři míní klerikalismem náboženství vůbec a lid jde slepě za nimi. Tak ku příkladu, když katolík má zachovávat články víry své, kněz má býti poslušen svých

biskupů, to je ten hrozný klerikalismus! Je-li to klerikalismus, pak je klerikalismus i u sociálních demokratů i u liberálů.“

„Jak to? Co tím myslíte?“ ozvalo se několik zvědavých hlasů.

„Vysvětlím to snadno. Vůdcové té které strany protináboženské žádají od svých přívrženců slepou poslušnost, slepou víru ke svým názorům. Vezměme sociální demokracii. Nepraví ona svým příslušníkům, že mají pouze v sociální demokracii věřiti? Nedrží ona železnou rukou své organisace? Chcete-li býti pravými soudruhy, plaťte — na fondy, agitační, volební, vězeňský atd. Bez vědomí strany sociálně demokratické — totiž bez vědomí vůdců — nesmí se činiti žádný větší podnik v organisaci. — U jiných stran není jinak.“

„Václave, v tomhle vám věřím,“ ozval se soused Hnídek. „Škoda, že jste nebyl doma, když nás řečníci sem chodili poučovat. Mohl jste jim to pěkně vyvrátit.“

Starosta se zlostně na Hnídka po-
díval. Ale v tom už k vývodům Václa-
vovým se přidávali i jiní sousedé.
Jinoch dobře hned postřehl, že zde
dosud není vše ztraceno, a že boj
protináboženský dosud zde kořenů
opravdově nezapustil. Zdálo se mu,
že zde bude snadná práce vyložiti
sousedům, co dobré a špatné. „Nemám
rád svárů a různic, ale přece, věřte,
raději bych zde viděl katolický spolek,
než sociálně demokratický nebo
agrární.“

„No, ten se zde už nezaloží,“ ostře
pronesl starosta. „Vidíme dále než vy
a svíčkovými babami nebudeme.“

„No, vždyť všichni nejsme socialisty
ani pokrokáři,“ ozval se opět Hnídek,
„a nevím, proč by i katolický spolek
zde nemohl býti.“

Asi pět sousedů souhlasilo s ním.
Ostatní drželi se názoru starostova.
K nim družili se i dva dělníci zde
meškající, horlivě zbytečnost tako-
vého spolku dokazující. Tak utvořily

se dvě strany, které své názory vykládati počaly.

Mluveno však dosti klidně, zvláště Václav mluvil klidně. Pouze starosta počal ostřeji hovořiti.

„Pokud já budu starostou, klerikální spolek zde nebude!“ prohlásil, „a nepřišel-li mladý Václavík pro nic jiného, než rušiti klidnou dědinu a společnost, mohl zůstat tam, kde byl.“

„Pane starosto, neurážejte,“ hájil se Václav, „já nikoho neurazil a nepřišel jsem rušit míru v obci ani ve společnosti a co jsem řekl, řekl jsem pouze ze zkušenosti. Abych však nebyl příčinou nějaké mrzůtosti, odejdu.“ Poslední slova mluvil mladý muž smutně a bral klobouk, chtěje odejít.

„Ani krok!“ zastoupil mu cestu Hnídek ještě s několika sousedy. „Proč byste odcházel? Máte právo jako každý jiný. Poseďte! rádi vás posloucháme.“

„Nezdržujte mne, sousedé, nerad dlouho v hostinci prodlévám a dnes

zvláště. Prosím za odpuštění. Dobrou noc!“ uklonil se zdvořile a odešel.

Po jeho odchodu panovalo chvíli ticho. Ti, kteří k Václavovi přilnuli, byli mrzuti, že odešel, a jeho odpůrci byli chováním toho mladíka zaraženi. Viděli, že je odbyl rázným, ale slušným způsobem. Konečně starosta přerušil mlčení.

„Hm, podívejme se, jaký se stal rýpal z toho mladého Václavíka. Hochu, to si děláš pěkné známosti. Nedal bych mu steh“

„Dovolte, pano starosto, Václavík není žádný rýpal a choval-li se zde kdo slušně, byl to on — a pro vás se uživí — Dobrou noc!“ odbyl starostu horkokrevný Hnídek, odcházeje.

Zábava byla přerušena a hosté se pomalu vytráceli. O něco dříve než jindy se hostinec vyprázdnil. Ale hostinský nelitoval. Byl odkázán na návštěvu sousedů všech, trpěl zde časopisy, které sem dávali přívrženci obou stran v obci, ale on sám žádné výhody

z toho stranictví v obci neviděl. Dokud toho „pokroku“ v Byšicích bylo méně, bývalo zde klidněji. Řeč Václavíkova se hostinskému líbila. Opřel se starostovi, který tím pokrokem stále házel, ač socialisté i proti rolníkům vystupovali, a dnes, starosta před Václavem div socialistů neobjímal. „Jen až se Václav usadí,“ těšil se hostinský

III.

Sotva Václav přišel z hostince domů, hned poznali domácí, že se mu něco nemilého přihodilo. Byl bledý, celý se chvěl a div se nedal do pláče.

„Co pak se ti, Venouši, stalo?“ ptala se matka.

Syn pověděl vše.

„Hm, hm,“ kroutil otec hlavou, „skoro jsi chybil. Ostatně, nic si z toho nedělej. Se starostou po druhé nic nezačínej — raději mu ustup, ač, jak jej znám, bude ti už od nynějška škoditi, neboť chce všady býti navrchu a

hned tak nikomu nic neodpustí, ale to jest ještě štěstí, že nemá valné přízně ve vsi. Vsadil bych se, nevím o co, že o příštích volbách propadne. Pro něho snad budeš míti práce dosti.“

„Mrzí mě, že hned na poprvé po mém příchodu mezi sousedy vznikla nevole. Ale já nezavdal příčiny. Hájil jsem jen své přesvědčení. A od kdy asi je zde ten pokrok?“

„To je vinou starosty. Chodil do města, přečetl tam nějaké noviny, sešel se s nějakým řečníkem, pozval ho sem, udělali schůzi, bušili do kněží, církve, ale o hospodářství ani muk. Byl jsem ve schůzi, soudil jsem, že pro nás rolníky bude poučnou, ale poučného neslyšel jsem nic. Pouze že z nás chtěli nadělati pohanů. Brzy na to spojilo se dělnictvo a udělalo také schůzi. Opakovalo se totéž, pouze s tím rozdílem, že ve schůzi té dostali i sedláci díl. A od té doby potírají se navzájem obě strany. Je to smutné! Co tím ti lidé získají?“

„Mluvili jsme o založení katoli-

ckého spolku. Ale starosta proti tomu vystoupil.“

„Ovšem. Dám ti radu. Nevidím tu rád toho protináboženského vystupování, ale zatím se nějaký čas o spolku nezmiňuj. Počkej, až to vše seznáš; uděláš si známosti, seznáš smýšlení sousedů, potom starosta ti nic neudělá ani neuškodí!“

„Máte pravdu, tatínku, udělám to tak,“ slíbil syn.

A skutečně se dle rady otcovy choval.

Hleděl si práce, začal šíti a brzo měl zákazníků hojnost. Ušil oblek až radost, cen nepřepínal a brzy i z okolních vesnic ho zákazníci vyhledávali, tak že byl nucen přibrati si pomocníka.

Byl vlídný ke každému a získával si tím všude přízně. Chodil vždy pečlivě ustrojen, tak že nebylo divu, že dívky za ním toužebně pohlížely, až mu kamarádi záviděli. Václav jakoby toho neviděl. A přec byl někdo, kdo mu nepřál, a to byl starosta Žádník. Ten

nemohl mu zapomenouti porážky, již od něho v hostinci utrpěl, ačkoli Václav od té doby podobného hovoru se starostou nevedl a starostu, jakoby se mezi nimi nic nepříhodilo, zdvořile zdravil. Starosta však odpovídal na pozdrav ledabyle. —

Pojednou se zdálo, že Václavovi přece některá dívka udělala; aspoň tak soudili jeho kamarádi, pozorující, že Václav jest od poslední zábavy nápadně zamýšlený. A Václav to cítil též. Bránil se tomu smutku všemožně, ale marně. Stalo se to takto: Václav byl doma už asi čtvrt leta, když děvčata byšická pořádala věneček, zvala hochy, a rozumí se, že i mladý mistr Václavík, pěkný chasník a dobrý tanečník, byl první mezi pozvanými.

Vyhledal lepší oblek a pečlivě se ustrojiv, vydal se do dívčího věnečku. Byla zábava pěkná a hlavně, když dívky před půlnocí počaly roznášeti losy. Nikdo nevěděl, co se vyhrává, ale každý si rád po losu koupil. Když

byly losy prodány, tu prohlášeno, že to byly losy na tanec. Stejná čísla losů byla pro dívky, stejná pro hochy. A počalo vyvolávání. Kdo z hochů měl stejné číslo s dívkou, stavěli se k sobě a pořadem za sebou. Bylo při tom smíchu dosti, neboť stalo se v několika případech, že mladík musel se po bok postavit některé staré ženě nebo babce, která si také los koupila.

Mladému Václavíkovi se poštěstilo. Když vyvoláno bylo číslo 20, hlásil se, a když voláno, která ze žen má 20, hlásila se sličná dívka a ocitla se po boku Václavově.

„Vy, Aničko?“ zarazil se Václav.

„Hleďme ho, měšťáka — bude mi vykat — už mně neznáš?“ smála se hovorná dívka.

„Znám, ale —“

„Žádné ale — snad se ti nelíbí, že máš se mnou tančit? Věřím ti, ale já schválně dala pozor, který los si vezmeš. Všecky holky s tebou tančily, já posud ne. Čím jsem ti ublížila, že

se mi tak vyhýbáš o každé zábavě?“ Hlas dívčin zněl vyčítavě a Václav byl na rozpacích, celý se chvěje při pohledu na sličnou tvář Aničky Žádníkových. „Odpusť, Aničko, netroufal jsem si — víš zajisté, že tvůj otec je proti mně zaujat, a bude ti snad známo i proč . . .“

„Vím vše, ale v tom neshledávám příčiny, proč bys měl se mne stranit. Já za otce nemohu . . .“

„Ovšem, ale bál jsem se pro tebe jít pro taneček, aby mi toho tvůj otec snad nezakázal.“

„Jaký ty jsi úzkostlivý!“ zasmálo se děvče, a když hudba spustila, dodala: „Tak co, mám ti za sebe poslat nějakou babku?“ Ani nedořekla. Václav přitiskl ji k sobě a už se vznášeli mezi směsicí tanečníků. Tančili, sotva dotýkali se podlahy, a leckterý z mladíků Václavovi a děvčata Aničce záviděli, zvláště ti, jimž bylo se potiti se starými babkami nebo usedlými muži.

Jen Václav s Aničkou nevšímal si nikoho. Václav dosud nikdy při tanci nepocítil tolik blaha jako po boku Aniččině a nevěda co se to s ním děje, pojednou vroucně řekl: „Aničko, s tebou bych chtěl tančit do smrti.“

„Hleďme ho čtveráka a dříve se mi vyhýbal,“ usmála se dívka.

„Už mi, Aničko, odpusť, vynahradím to, svolíš-li.“

„S radostí!“

Ten večer bezpočtukráte tančil Václav s Aničkou a nepamatoval už ani, jak se to stalo, že si dali s Aničkou slovo.

Teprve druhý den lekal se toho, co učinil. Aničku měl stále před očima, neustále na ni myslel a se strachy uvažoval, co z toho vzejde. On a rychtářova Anička! Co by řekl Žádník, až by se to dozvěděl? A opět si říkal, že Anička jen z chvilkového rozmaru si s ním zahrála a více naň nemyslí. Sám též si umínil, že již na Aničku myslet nebude a jí se vyhne. Ale marné všecky úmysly!

Podíval se příliš hluboko Aničce do očí a zapomenouti nemohl. Chodil s hlavou svěšenou, nevěda co počítí.

Asi za týden po zábavě šel Václav z města na samý večer. Na kopečku dohonil Aničku, která vracela se též z města, kdež se u tety zdržela. Zachvěl se, poznav dívku. Rázem zapomněl na propast mezi ním a Aničkou se rozkládající a pln blaha pozdravil dívku. „To je štěstí, Aničko. Kde jsi běhala?“ počal, aby něco řekl.

„U tety v městě. Škoda, že jsme o sobě nevěděli, byla by nám cesta lépe uběhla,“ odpovídala Anička.

„Aničko, nehněváš se na mne?“ ptal se Václav, bera dívku za ruku.

Podívala se naň tázavě. „A proč bych se měla hněvati?“ ptala se.

„Víš — víš — pro mé chování o věnečku.“

„Což to bylo něco zlého?“

„Ovšem že ne. Ale přece si myslím, že jsi to považovala za žert.“

„Václave, co o mně soudíš?“

„Odpusť, Aničko, já nevím, co mluvím. Miluji tě a lekám se toho.“

„Čeho se lekáš? Je čistá láska dvou srdcí hříchem?“

„Ale považ — já chudý. řemeslník a ty — starostova dcera — bohatá.“

„Bohatství není vše. A konečně, vždyť toho není tolik, jsme na to bohatství tři děti.“

„Co však tomu řeknou tvoji rodiče — otec?“

„Doufejme, že nic. Matce jsem se svěřila, není proti tobě. Ale otec o ničem neví; jistě ani on nebude proti tobě.“

„Aničko, ty mě tedy opravdu miluješ?“ zajásal Václav.

„Měla jsem tě ráda hned při tvém návratu z města i přes to, že jsi se mi vyhýbal. Zdáš se býti tak dobrý — milý . . .“

„Aničko, jak ti děkuji. Nyní se nelekám žádných překážek, a kdybych na kolenou měl tvého otce prositi, musím tě dostat!“

IV.

Václav zabývá se v mysli Aničkou, s níž se častěji po večer ve starostově zahradě scházel, málem by byl zapomněl na svůj úmysl, který pojal při návratu z ciziny, že v Byšicích založí katolický spolek. Nyní se bál věcí tou hýbati, aby starosty, který s ním už počínal mluvit, proti sobě nepopudil a tím i svojí lásce neuškodil. Potom měl příliš málo volného času, neboť byl neustále zasypáván novými zakázkami. Uspořil si za ten krátký čas hezký peníz a těšil se, půjde-li to tak do jara, že bude moci požádati Žádníka o ruku Aničky. Umínil si, že nebude od starosty požadovati nic jiného, než kousek zahrady, na níž by si mohl postaviti domek, v němž by si pořídil dílnu a zde v bázni Boží s Aničkou žil. Anička byla se vším srozuměna a její matka též. Václav se líbil i Aniččině matce, ba starosta sám nejednou pronesl, že ten krejčí má zvláštní štěstí,

a že se mu vede lépe než sedlákovì. Tu doufali všichni, že snad ani on nebyl by proti Václavovi, ale přece vše před starostou tajili. Čekali . . .

Hnídek si přinesl k mladému Václavíkovi na šaty.

Václav vzal míru a pobízel k posezení.

„Máš to pěkně zařízeno,“ chválil Hnídek, „jen ještě nějakou mistrovou potřebuješ.“

„To musím čekat,“ smál se Václav.

„Taky ti to přijde. — A co, Václave, na ten spolek zapomínáš; já myslel, že hned počneš zakládati spolek, a ty jsi najednou umkl.“

Václav se zarazil. Vzpomněl si, že skutečně chybil, nechav spolek státi a dav přednost lásce, přece se omlouval:

„Víte, sousede, nechci dělat mrzutostí. Ale kdyby se spolek založil, jsem členem hned.“

„Hm, to víš, že jiný nezačne. Jinak bychom zde již spolek měli. Sousedé o tom mluvívají a čekají na tebe. Byl

jsi ve spolku jinde, umíš v tom pracovat, z nás k tomu nikdo není. Mrzutostí se neboj. Byly zde a nebyl katolický spolek, a byly by stejně bez něho. A my přece nejsme tak všichni zkaženi, abychom se báli přiznati, že jsme katolíci. Chtěli bychom spolek, kde se skutečně mluví poctivě a neštve jen. Řekl jsem, že k tobě dojdu. Tedy se toho chop, aby se nám nepřátelé nevysmáli. Neboj se, bude nás hodně, i jeden pan učitel, pan farář . . .“

„A což pan farář nebo pan učitel by se toho neujal?“ vymlouval se Václav.

„To víš, pomohou, ale jinak zatím to nejde. Pan farář je staříčkový, sotva zastane svoji práci, a pan učitel se zase první k tomu nechce míti, zakusí i tak dost. Vždyť víš, jak to chodí. Nebo — že ty se bojíš starosty?“ —

Václav nevěděl co říci. Starosty si rozhněvati nechtěl a sousedovi odmítnouti též ne; k založení spolku viděl, že by byla doba příhodná a hříchem dobu

tu promeškati. Bojoval u sebe. Což aby se toho ujal? Bude-li starosta opět bouřiti, však ho to časem přejde. Poznává, že katolický spolek nepřinese do obce svárů, nýbrž rozumné vzdělání, a snad se i starosta časem k němu nakloní.

„Tedy, sousede, pokusíme se o to. Dojdu na faru a k panu učiteli, vím, který je naším přítelem, ujednáme se, pozveme na některou neděli řečníka, uděláme schůzi a spolek založíme,“ rozhodl se.

„To rád slyším a už se na to těším. Mezi klidnými a vážnými lidmi si pohovořiti, to se mi líbí. Jen nezapomeň!“

„Nezapomenu!“ slíbil Václav.

Na večer pak došel na faru. Pan farář byl potěšen úmyslem jinochovým a slíbil všemožnou podporu. Rovněž dobře pochodil ve škole.

„Nejsem přítelem falešného pokroku, který zanáší do našich dědin místo dobra zlo; nemuselo toho býti, kdyby katoličtí lidé v čas byli zlu tomu

čelili. Ale snad i tak není dosud vše ztraceno,“ vykládal učitel a slíbil podporu. A hned, aby snad Václav hmotně škody netrpěl, nabídl se, že sám dopíše řečníkovi, obstará oznámení schůze i pozvání. „Ovšem, že za to dostanu svůj díl i od kolegů zdejších, ale budiž. Nelekám se, ale sám bych byl nezačal,“ doložil učitel.

Druhou neděli byla v hostinci schůze. Přijel řečník a sešlo se dosti sousedů i žen. Jen starosta se nedostavil a doma zle láteřil, zvěděv, co zase Václav začíná. „Katolický spolek — co pak zde nejsme katolíci všichni?“ zlobil se.

„Jsme,“ smál se syn, „ale jací. Na katolíky nadáváme a tím tedy sami na sebe. A ostatně není to nic zlého. Je v tom pan farář i pan učitel a nikoli Václav sám,“ hájil druha starostův syn, který byl jiného názoru než otec.

„Farář i učitel byli tu dříve, nedělali nic, a nebýti toho nadutého krejčího, byli by nedělali dosud. Ale

počkej, však on ti jednou spadne hřebínek!“

Slova otcova nejvíce ranila Aničku. Viděla, že otec je poznovu na Václava pohněván, a obávala se, že se tak hned na něho neudobří. Čítal příliš listy nevěrecké, poněvadž mu katolické do ruky nepřišly, a všemu, co psáno, věřil. Umínala si, že domluví Václavovi, aby počkal, než budou aspoň svoji. —

Ale bylo pozdě. V hostinci zatím řečník vyličil pěkně dnešní dobu, ukázal na boje proti katolíkům a hlavně náboženství, pověděl proč a z které strany větry ty dují, a mluvil mnohým ze srdce. I ti, kdož dříve tak věřili štváčským listům, nyní byli o pravdě přesvědčeni. A nebylo potřebí ani pobízeti k založení spolku. Sousedé sami se hlásili a příspěvky členské na stůl kladli. Ještě po schůzi chvíli setrváno v přátelském hovoru a teprve po odchodu řečníka se sousedé rozcházel.

Všichni byli až na několik zarytých nepřátel spokojeni. I Václav se rado-

val, že zase rázem vyplněno jeho přání, ale přece se lekal. Nebude to proň osudné? Co tomu řekne Žádník a co Anička?

Netrpělivě čekal chvíli, kdy bude moci s Aničkou mluvit a její smýšlení slyšeti. Každý den večer chodil na zahradu starostovu, ale Aničky se dočekati nemohl. Teprve ve středu Anička přišla.

Sotva ji Václav spatřil přicházeti ke košaté lípě, pod níž stál, nezdržel se a spěchal jí v ústrety. „Tak dlouho nejdeš — co jsem se každý den načekal,“ vyčítavě řekl.

„Nemohla jsem; otec stále huboval a tebe mi vyčítal. Někdo naše scházení se vyslídil a otci pověděl.“

„Aničko drahá, co pro mě zakusíš!“ —

„Však jsi trochu vinen — nemohl jsi už počkat?“

„Aničko, vždyť nekonám nic zlého a divím se, že tvůj otec, sám katolík, est tolik proti katolíkům zaujat. Vždyť

přece má rozum a musí tedy uznati, že ten spolek není nic zlého,“

„Možná, že tomu rozumí, ale je nepoddajný — ve všem. Kdybys snad byl přišel k němu tiše, vyložil mu vše, snad by ti byl i za pravdu dal, ale že jsi tak udělal proti jeho vůli, toho ti nikdy neodpustí. Takový je i v jiných věcech. — Mně zakázal s tebou mluvití“

„A ty?“

„Co mám dělat?“

„Odřekneš se mne?“

„Tak málo mě znáš? Možná, kdybys byl působil k založení nějaké socialistické organisace, možná dost, že bych se tě odřekla, ale k vůli spolku katolickému nikdy. V něm, nestane-li se někdo lepším, horším jistě ne. Tolik, byť jen ženská, už za tu dobu přece dovedu posouditi. Jen jsem myslila, že jsi měl počkati. Otec ti už přál, ale od neděle počíná opět jinak. Což nemohl by ses nějak toho vzdáliti — jen na nějaký čas?“

„Aničko, nemohu. Jsem ve svém živlu — a potom, byl by to hřích v dnešní době, půdu připravenou nechat ladem. Což kdyby zatím přišel nepřítel a nasel koukole? Už dosti jsem hřešil na svém úmyslu — teď už zpět nemohu. Vždyť pracuji pro věc dobrou a ta bohdá zvítězí. Víím, že tím pohřbeny jsou naše naděje, a já, Aničko, nechci tebe poutati — nechtěla-li bys snad čekati na změnu smýšlení svého otce, kdyby i srdce mi hořem pukalo —“

Místo odpovědi vzala jej kolem krku: „Dětino,“ řekla, „dej se do pláče. Což snad nevím, čemu obět přináším?“

„Tedy, Aničko, nezapomeneš na mě?“

„Nikdy!“

„Děkuji ti vřele. A budu-li moci, vše ti jednou nahradím.“

„Ale i ty nezapomeň pro spolek na lásku,“ řekla žertem.

„Zasmál se a políbil ji na tvář.“

„Něco ti ještě povím,“ pokračovala Anička. „Náš Antonín stane se členem vašeho spolku. Už se mi svěřil.“

„A co otec?“

„To si musí ovšem vyjednat sám. Trochu křiku svede, ale Antonína nepředělá. Ten je po otci.“

Ještě několik stisknutí ruky, políbení a Václav odcházel. Mrzel se v duchu na Žádníka a zase se musel smáti jeho pokrokářství. To je pěkný pokrok a svoboda. Sami si svobodou mohou potrhati ústa, ale katolíkům svobody nepřejí. Než těšil se, že, až pozná starosta počínání spolku katolického, na vše bude jinak hleděti a že snad se dá později uprositi a nebude sňatku brániti, zvláště když Václav od něho žádného věna pro Aničku požadovati nebude. Snad potom svolí —

Spolek katolický byl ustaven a Václav zvolen jednatelem. Předsedou zvolili pana učitele. Scházívali se sousedé každé neděle, odbíraly se noviny katolické, hovořilo se o všem novém a spolek pomalu rostl. Každému líbilo se to milé pobavení a poučení, a sousedé poznali, že na škodu nebude a

obec tím jen získá. Rozumí se, že se strany nepřátel proti spolku katolickému bylo štváno i v novinách, ale nikdo si toho nevšímal. Jedna vlašťovka jara nedělá a několik křiklounů dobré věci nezničí.

Mezi členy spolku přihlásil se i Antonín Žádník a hned do první schůze se dostavil. Líbilo se mu tam a také se pěkně rozhovořil. Byl bystré hlavy.

Pojednou byli všichni překvapeni. Do schůze přišel i starosta. Václav se lekl, ale Antonín dělal, jakoby se nic nestalo.

„Tak ty tak?“ osopil se starosta na syna, „ty budeš proti mé vůli jednati? Domů!“

„Ale, tatínku, nezlobte se. To nejde. Až bude po schůzi. A potom zde neděláme nic zlého. Neopiju se, karty taky nehraju . . .“

„Nemluv! A šašky si nedělej. Poslechni a více ať se neopovážíš . . .“

Už tu byl Václav. „Antoníne, nehňevej otce,“ domlouval příteli.

„Snad naposledy neposloucháš toho hnidopicha?“ rozkřikl se Žádník na syna.

Václav zapomněl, že Žádník jest otcem Aničky a řekl: „Pane starosto, neurážejte. Jsem poctivý krejčí, nikomu neporoučím.“

„Ty hrdopýšku — to věřím — ha, ha — dceru bys chtěl pro sebe a syna pro ty studené bratry. Ale zmatu ti výpočty!“

Sotva zmínil se Žádník o Aničce, Václav div nezavrával. Zabolelo jej, že pyšný sedlák ten před tolika lidmi výtržnost působí a jméno dcery do úst lidu k poznámkám vkládá. Přece však se opanoval a Žádníka krotil: „Pane statosto, mírněte se — máte býti vzorem každému, jsa první osobou ve vsi a čest vaší dcery —“

„Ty mě budeš poučovat — ty kluku — ty!“ vykřikl starosta. Václav zbledl.

To už bylo mnoho. Někteří ze sousedů posud tiše přihlížejíce, na starostu hubovati počali a Antonín vida, že otec

se nedovede opanovati, řekl: „Pojďte domů!“ neboť se obával, aby otec sousedů docela na sebe nepohněval. Žádník pojednou zchladlý již nepromluvil, obrátil se a nehledě, zdaž syn za ním jde, rychle vyšel. Toho použil Antonín, přistoupil k Václavovi, podáváje mu ruku,

„Prosím tě, nehněvej se a otci odpusť i mně. Já jsem tím vinen.“

Václav přijal ruku, ale mluvit nemohl, duše pláč. Konečně řekl: „Nehněvám se, vždyť ty za to nemůžeš.“

„A nebudeš otce žalovati?“

„Nebudu. Soudů nemiluji a potom“

„Děkuji ti. Časem zapomeneš a kdož ví, nač to bude dobré.“ Antonín potřásl příteli ještě rukou a spěchal za otcem.

Po jeho odchodu teprve mezi sousedy propukla bouře nevole. „Že jsi mu něco neřekl,“ říkali někteří.

„Tak daleko se nezapomenu.“

„Ale žalovat jej budeš?“

„Co bych z toho měl? Nebudu. Ani by to nebylo hezké“. Schůze tím byla přerušena a sousedé se rozcházel, odsuzující jednání starosty. Měl-li dříve málo přátel, počínáním tím si jich jistě nezískal.

Václav zůstal vzadu. Ač se ničím neprovinil, přece styděl se přes ves jíti a potom velice jej hnětla dnešní urážka. A tu mu učinil Žádník, Aniččin otec. Co tomu řekne Anička? Co rodiče? Byl velice rozčilen a nechtěl takto domů přijíti. Dal se od vsi k nízkému lesíku

V.

Žádník přišel domů velice rozezlen. V síni kopl psa, který se mu do cesty připletl, a prudce otevřel dvěře. Zarazil se. Ve světnici seděl starostův dobrý známý, dávno však již z Byšic zmizelý dělník Luňák, který těšil se dříve přízni starostově a který to byl, jenž různé pokrokářské noviny do Byšic zavlekl.

Dnes starosta valně o přátelství Luňákovo už nestál. Luňák se totiž spustil, nechal práce, stal se nějakým agitátorem, ale štěstí mu nepřálo a on zchudl docela. A už nejednou obci způsobil výlohy. Starosta vycítil, že Luňák opět s dobrou nepřichází. „Už tě zase čerti nesou?“ rozkřikl se na Luňáka.

„Čerti mě nepřinesli. Leč jdu jako dobrý přítel k vám, v naději, že mne jen tak neodbudete. Ostatně zdá se mi, že už o moje přátelství nestojíte. Máte tu spolek „studených“ a vy patrně stojíte mezi nimi.“

„Co chceš?“

„Nějakou podporu. Našinci se musejí navzájem podporovati.“

„Táhni, kam chceš. Stakovými lumpy přítelíčkovati se nebudu.“

„A dříve —“

Starosta popadl Luňáka za límec a vyhodil ho ven. Luňák slítnuv s náspi, řekl k sobě: „No, počkej, ty cháme,“ a utíkal ze statku . . .

Za chvílku přišel domů Antonín. Sotva vkročil, pustil se do něho. Ale syn se mu opřel. „Nehezky jste si dnes počíнал. Pro nic za nic způsobiti takovou výtržnost. Nejváženější sousedé, jimž jde o pořádek v obci, jimž se nelíbí ty různé štvánice proti kostelu, dobrým mravům, klidně rokují, a vy se tam zahodíte. A proč? Že i já jsem tam byl? Či lépe by se vám líbilo, kdybych nosil rudou mašli, četl noviny, v nichž se tupí kostel, a zapomínal na to, čemu jste mě učili? „Cti otce svého i matku svou?“ Každý vám to má za zlé a můžete ještě býti trestán.“

Otec se zarazil. Snad uznával pravdu synových slov, snad se lekl žaloby. „A co, bude krejčí žalovat?“

Antonín pokrčil rameny. „Snad nebude, leč by ho doma přemluvili.“

„Co mi udělá? Zaplatím mu a bude dobře.“ Než přece mu nebylo volno. Nemohl doma vydržet a neptav se ani po ženě a dceři, odešel do hospody. Když otec odešel a matka s Aničkou

přišly do světnice, vyprávěl jim Antonín, co otec učinil. Ženské se lekly a Anička se dala do pláče. „Aničko, neplač,“ těšil ji bratr, „Václav se nehněvá. Řekl mi to; to víš, je to dobrý hoch.“

Tím se dívka upokojila, ač přece byla v nejistotě. Vysvětlí jí to Václav sám?

Václav se opravdu nehněval. Do večera chodil po lese; potom zašel k večeři. Už jej čekali a Václav byl povděčen, že dosud doma ničeho nevědí. Opatrně jim to zítra poví sám. Chvatně se navečeřel a spěchal ke známému statku. Bylo už dávno po klekání a tu dobu býval Žádník v hostinci.

Anička už čekala. Sotva Václav přišel, padla mu kolem krku a dala se do pláče.

„Aničko, neplač. Či ti snad otec ublížil?“

„Mně nikoli, nýbrž tobě. Nehněváš se?“

„Ani na tebe ani na otce. Je otec doma?“

„Není. Pohádal se s Luňákem, který opět přišel pro odměnu, že otci při volbách pomáhal, rozzlobil se a Luňáka, z kterého je dokonalý tulák, vyhořil.“

„Ten člověk se spustil. A víš, čemu má to děkovat?“

„Těm novinám.“

„Ano těm. Podobné noviny, jako Luňák četl, byly zkázou už více lidí a lidí, z kterých mohli býti užiteční členové lidské společnosti.“

„A myslím, že tatínek se dlouho nezdrží. Abychom šli.“

„Jak chceš,“ souhlasil Václav a vzav dívku za ruku, šel s ní sadem ke stodole, kdež se zastavili. Václav ještě několik slov dívce řekl, a když od hospody ozvalo se několik hlasů, lekla se dívka: „Snad jde, tatínek domů, musím jít“ a odběhla. Václav zůstal chvíli státi, nechtěl, aby se setkal se Žádníkem, a čekal, až přejde. Ale

hlasy umlkly a ke statku nikoho nepozoroval jíti. Vyšel, ale sotva učinil několik kroků, zalekl se. Stál tváří v tvář starostovi. Ten vraceje se z hostince, šel po trávníku a tudíž kroků jeho nebylo slyšeti. Noc byla jasná a Žádník hned poznal Václava. Ušklíbl se a řekl: „Aj, panáčku, co zde hledáme? Přišel jsi za Aničkou?“

„Přišel, pane starosto,“ otevřeně řekl mladík, „ale jen prosím vás, nehubujte jí. Mám ji rád, nebraňte naší lásce. Nechci od vás nic než Aničku, neboť si dosti vydělám.“

„Nemyslíš nízko. Ale počkej. S Aničkou promluvíím hned a tobě, jestliže se mi sem opovážíš vkročit, zpřerážím hnáty — rozumíš? A nyní se klid!“

„Pane starosto“

„Táhneš . . .!“ Starosta jsa poněkud napilý, rozpřáhl se a Václav nechtěje poznovu vyvolati nějaký výstup, rychle odešel. Sedlák po té hřmotně kráčel po dvoře domů, hlasitě nadávaje.

VI.

Václav si div cestou nezoufal. „Co se to se mnou dnes děje?“ zaúpěl. „Aničko, nyní budeš asi týrána, proč jsem jen nezůstal raději ve světě — ale ne — přece ne — vždyť snad i to bude k něčemu dobré,“ konejšil svůj bol. Nešel ani domů a usedl na zahradě, přemýšleje o svém osudu. Domáci už spali a Václav se díval k nebi.

„Aspoň ty, milý Bože, přispěj mi svou pomocí“, vzdychal.

Seděl tak delší dobu, když zpozoroval, že obloha nějak rudne; díval se stále a myslel, že to tím, že má v očích slzy. Než obloha počala se zardívati a ve vsi ozval se strašný pokřik: „Hoří!“

Václav zděšeně vyskočil, protřel si oči a hrůzou ztrnul . . .

Od Žádníkova statku počal do výše šlehati ohnivý sloup — valil se dým. Nemeškaje, běžel Václav ke

dveřím a zabouřil: „Tatínku, maminko, vstávejte rychle!“ volal.

Brzo otec vyběhl: „Co tak křičíš?“ ptal se v síni.

„Nelekejte se — u Žádníků nejspíše hoří!“

„Pro Krista Pána, to je neštěstí — co se stalo?“

„Nevím. Jdu tam odtud před chvílí, nebylo nic — a teď — běžím tam zase!“

„Buď raději doma!“

„Snad to sem nepřijde — je to daleko,“ odpověděl Václav a spěchal k ohni. Po vsi ozýval se už veliký křik a nářek a světlo bylo po celé vsi. Mezi křik lidu smutně ozýval se zvonek s kostelní věžky“

Když Václav doběhl k ohni, bylo zde už více lidu. Stodola s většinou letošní úrody stála v jednom plameni a nic nepomáhalo lití vody do ohně, tím se oheň jen více rozšiřoval. A venku lkala Anička s matkou i Žádník. Jedině Antonín za pomoci sousedů

vynášel nábytek ze statku a pouštěli dobytek z chlévů. Václav nelenil. Vida, že stodola už se zachrániti nedá, zvolal: „Nechte stodolu, lidé dobří, a hleďte zachrániti statek! A sám první uchopil žebřík, přistavil jej ke střeše a rychle se na ni vyšplhal. „Rychle vodu!“ křičel. Hned mu podávali konve s vodou.

Když nebezpečí poněkud minulo, Václav slezl se střechy.

„Tak jsi se pomstil, chtěje mě na žebrotu přivésti?“ volal Žádník. „Počkej však, počkej!“

„Vidíš, Václave, jak jsme nešťastni,“ zaúpěla Anička.

„Bůh dopouští, ale neopouští!“ těšil jinoch dívku.

„Pryč mi s očí!“ řval Žádník, spatřiv Václava.

„Starosto — to má za dobrou vůli?“ chlácholil jej jeden ze sousedů „vždyť vám s námahou chránil statek.“

„Statek chránil a stodolu zapálil!“ vykřikl starosta.

Václav zavrával. „Pane starosto! Muži! Tatínku!“ Ozvalo se téměř současně. Lidé mysleli, že starosta šílí.

„Nechte mne, vím, co mluvím. Pomstil se mi, já jej u stodoly viděl!“

„Tatínku, tam jsme byli spolu,“ přiznávala se Anička.

„Nikoliv, byl tam sám!“

Václav slyše tak hrozné obvinění, omdlel a musel býti odnesen domů. Doma zvěděvše, co se Václavovi klade za vinu, lomili rukama. Než podezření bylo vyřčeno, a starosta stál na svém a chystal se, že dá Václava zatknouti.

Nedošlo však k tomu.

Ráno přišel do Byšic četník a s ním pobuda Luňák. Mířili ke starostovi.

„Dobře, že jdete,“ řekl starosta k četníku, „bude zde pro vás práce.“ A počal mu vyprávěti, co se přihodilo, udávaje zároveň Václava.

„Nemýlíte se, pane starosto?“ ptal se četník. „Neznám sice toho, jejž za žháře vyznačujete, ale jistím, že se

mýlíte, paliče vedu zde,“ ukázal na Luňáka.

Starosta se zarazil. „Ten že by?“

„Ano, ten. Setkali jsme se na pokraji lesa spolu a že ho už dávno hledáme, hned jsem si ho zajistil a tu se mi ptáček přiznal, že provedl nový kousek a zapálil vám stodolu. Měli prý jste spolu nějaké nedorozumění.“

„I ty lumpe!“

„Ruka ruku myje, starosto,“ jizlivě řekl Luňák. „Mohl jste mi dáti lepší odměnu za mou námahu při vašich volbách, a nebyl bych se mstil. A kdybych mohl, zničil bych vás docela.“

Starosta, nebýti četníka, byl by se na tuláka vrhnul. Leč četník tomu nedopustil.

„Tatínku, vidíte, jak jste Václavovi ublížil,“ pronesl syn.

Starosta div neklesl. Co si teď o něm sousedé pomyslí, kam to až zašel.

Četník napsal protokol a s tulákem odešel.

Starosta po jejich odchodu chvíli byl jako bez ducha. Pojednou se však vzchopil a řekl synovi: „Pojď se mnou!“

A syn neptaje se, co otec zamýšlí, šel.

Zamířili k Václavíkovům. Zde byli všichni ulekáni a Václav seděl u stolu, maje zavázanou hlavu.

„Václave, pro Boha tě prosím, odpusť mi,“ prosil starosta, podávaje jinochovi ruku. „Byl jsem zaslepen vášní, chci ti vše nahraditi. Víím, že jsi nevinnen, paliče máme.“

„Odpouštím rád,“ řekl Václav a podávanou ruku přijal.

„A nyní, chceš-li, pojď se mnou k nám, potěšit Aničku,“ pobízel starosta.

Václav shodil obvazek, rychle se ustrojil a spěchal se starostou a Antonínem.

U Žádníkův vrhla se Anička Václavovi kolem krku. „Vše je k něčemu dobré,“ zašeptal jí jinoch do ucha

a předstoupiv před starostu, žádal ho o ruku Aničky.

„S radostí, žehnej vám Bůh, děti,“ řekl sedlák.

O masopustě byla svatba Aničky s Václavem. Zatím už starosta změnil své mínění proti Václavovi i proti jím založenému katolickému spolku, jehož se stal sám členem.

Vším tím spolek jen získal. Sousedé uvažovali, že, kdyby Luňák býval četl noviny, jaké se odebíraly ve spolku katolickém, kde se neštve, nýbrž poučuje, nikdy by byl býval tak hluboko neklesl, a hojně za členy přistupovali; i děti své odrostlé za členy přihlašovali. Věděli, že takto mohou býti jisti, že se jim děti nepokazí, nýbrž zušlechtí.

A z hostince se stěhovaly protikatolické noviny. Hostinský jich tam netrpěl, ani když tam byly zdarma dávány, neboť o těch několik štváčů nestál, i když vyhrožovali, že mu do

hostince nepůjdou, nenechá-li jejich noviny vyvěšeny.

Ale ukázalo se, že to se svými vyhrůžkami vážně nemyslí, neboť ještě rádi přišli.

A tak po těžkých bojích přišel Václav k cíli. Měl dobrou ženu, spokojenou domácnost, viděl, že ve vsi panuje pokoj a vzájemná láska sousedská, a nelitoval nic utrpení, které mu pro to bylo přestáti.

Nákladem České sekce diecézního komitétu v Č. Budějovicích vyšlo:

Zbrojnice katolická I. (Vyvrácení námitek proti víře.) Třetí opravené vydání. Cena 20 h, poštou 25 h. Při odebrání 10 exemplářů posílá se vyplaceně.

Zbrojnice katolická II. Zpráva o sjezdu katolíků jihočeských. Cena 20 h, poštou 25 h. Při odebrání 10 ex. posílá se franko.

Zbrojnice katolická III. Může-li katolický rolník býti členem strany agrární? Cena jako u II.

Šest jubilejí v roce 1908. Farář lidumil
Cena jako u Zbrojnice II. S 2 obrázky.

Bojem k vítězství. Cena jako u Zbrojnice II. S 1 obrázkem.

První moravská lidová pout do Sv. Země.
Cena 40 hal., poštou 50 h, při větších objednávkách 40 h poštou.

Klášterní zločiny ve světle pravdy. Odpověd na neomalené útoky nepřátel církve. Cena 4 h, poštou 7 h. Při odebrání 10 ex. posílá se franko s nádavkem 1 ex.

Kladivo na socialisty. Může-li živnostník, Čech a katolík býti členem strany sociálně-demokratické? Brožurka o 32 str. Cena 6 hal., poštou 9 h. Při odebrání 10 exemplářů dává se jeden nádavkem a objednávka se zašle franko.

Bič na socialisty. Může-li rolník, Čech a katolík býti členem strany soc.-demokratické? Cena jako u Kladiva.

Pěst na socialisty. Může-li dělník, Čech a katolík býti členem strany soc.-demokratické? Cena jako u Kladiva.

Pohlednice s podobiznou nejdůstojnějšího pana biskupa Msgr. Jos. A. Hilky. Cena 8 h (posílá se nejméně 10 kusů franko).

Sedmero panenských P. Sepsal J. Janda. Druhé vydání. Cena 50 h, poštou 60 h.

Šest jubilejí v roce 1908. Cena 6 h, poštou 9 h; při odebrání 10 exempl. dává se jeden nádavkem a poštou se franko.

„**Anežka**“, časopis pro křesťanské panny.
„**Ludmila**“, časopis pro křesťanské matky,
„**Václav**“, časopis pro křesťanské jinochy
a muže.

Každý z těchto 3 časopisů vychází měsíčně
a stojí ročně jen 2 K poštou.

„**Hlas lidu**“, illustrovaný dvojtýdenník
v Ces. Budějovicích. Předplatné ročně K 8.—.

Kdo rozšiřovati chce kalendář „**VZKŘÍŠENÍ**“
nebo jiné spisy námi vydané, učiní nejlépe,
když si od odběratele dá vystaviti lístek následujícího znění: Žádám Vás, abyste mi objednal
pod společnou adresou následující spisy: (Vypíše,
co chce odebírat.)

V, dne

Podpis:

Kupujte jedině tyto zápalky!

Objednávky ve velkém vyřizuje **Česká
sirkárna** nebo **Česká sekce diecézního
komitétu v Č. Budějovicích.**